

Vse spise, v oceno poslano knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna štev. 1.50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inerzati davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Boj frazam!

V zadnjem času slišimo ponavljanje trditve, da smo kulturno in idealistično usmerjeno organizacijo pretvorili v zgolj kruhoborsko in materialistično usmerjeno.

Ni je drznejše trditve in glupejše fraze! Izhaja iz krogov, ki predstavljajo v naših stanovskih vrstah idejno najsterilnejši duhovno najtesnejši, najreakcionarnejši clement, ki korenini z vsem svojim bistvom in s svojo patetično frazeologijo v tujem strankarsko idejnem svetu, ki boleha kronično na tem, da nikdar ni našel pravega odnosa do naroda in njegovih življenjskih potreb in vprašanj in se mu direktno odtuje s svojo ideologijo in delom.

Naj bi nam kdo povedal, v katerem pravcu ne bi smeli in mogli nadaljevati dela prejšnje organizacije, v kolikor je bilo to delo pozitivno v interesu stanu in naroda. Ko smo prelomili v organizaciji z gotovimi kvarnimi tradicijami, smo jo osvobodili samo one idejne navlake, ki nas je ovirala pri spoznavanju vitalnih vprašanj stanu, šole in naroda.

Kulturnobojna gesla, ki so služila zgolj za razpaljenje politične strasti in se niso nikoli resno izvajala, smo vrgli v ropotarnico, kamor spadajo, ker so v svojem bistvu antinacionalna. Nacionalizem smo osvobodili patosa, fraz in one primesi, ki smo jo prevzeli od svojih nekdanjih tlačiteljev. Nacionalno mišljenje nam pomeni požrtvovalno ljubezen do naroda, ki se javlja v pozitivnem delu za njegov duhovni in gospodarski napredek in v globokem čutu odgovornosti napram njemu. Napredni in svobodomiselnosti hočemo biti vse bolj kot doslej, a to v smislu resnega stremjenja po popolnitvi svoje splošne in strokovne izobrazbe ter v smislu duhovne strpljivosti, ki nam je tako nujno potrebna. Načela demokracije in socialnosti pa nečemo nositi samo na jeziku, ampak ga hočemo pretvoriti v živo gibalno silo.

Priznavamo, da stoji vse delo še pred nami. Mimo tisoč ovir, ki nam jih povzročajo popraviljanje starih napak in umetno netenje nasprotij in vznemirjanje duhov od strani novo-separatističnih elementov, prehajamo počasi k pozitivnemu delu, ki ga vsi resni tovariši tako iskreno želimo. Hvala Bogu, tudi tu je led prebit! Že se javljajo mlade sile, snujoče v raznih smereh načrte za bodoče delo in letošnja pokrajinska skupščina bo stala v znamenju resnih razprav in debat o organizaciji tega dela in izgradnji podrobnega programa, kar bo našlo svoj odraz v bodočem živahnejšem delovanju okrajnih društev. Ne bomo mogli tu iti mimo trdih ugotovitev in pozitivnih misli in predlogov, ki jih je iznesel naš poverjenik Andrej Skulj v uvodniku našega glasila od 19. maja t. l.

Kako smešna in trditve, da sedanja smer organizacije otesnjuje možnost kulturnega udejstvovanja spričo preobilice nalog, ki jih nam nalaga samo bližnja bodočnost. Smo pač preveč zamudili v tem pogledu v preteklih letih. Omejiti se bomo morali pri svojem delu na najnujnejše, ne

morda iz kakih načelnih pomislekov, ampak radi ekonomske uporabe stanovskih sil.

Kdor ne gleda na življenje in naše kulturne probleme zgolj s predsodki političnega strankarja, kdor ima le malo smisla za živa dejstva v našem nacionalnem življenju, bo videl vse polno nujnih in važnih nalog za skupno kulturno udejstvovanje vsega učiteljstva.

V tem se razločuje pravi dosledni nacionalist od tesnega političnega strankarja, da polaga ves povdarek na one ideje in stremjenja, ki narod duhovno zedinjujejo, vse njegove sile usmerjajo na en skupen cilj in ga usposablja za reševanje velikih njegovih življenjskih nalog. On se dosledno bori proti vsem destruktivnim silam, ki narod duhovno razdvajajo in odklanjajo vsa kulturnobojna gesla, ki izigravajo en svetovni nazor proti drugemu ter narod demoralizirajo in odvajajo od pozitivne nacionalne smeri.

Frazerji so zato in lažnacionalisti oni, ki bi nas radi prepričali, da je ločitev duhov po kulturno-političnih načelih za organizirano učiteljstvo neka nujnost in da o kulturnih pogledih ni mogoče ustvariti skupnega programa in udejstvovanja.

Zelo značilno dejstvo je, da baš v oni učiteljski organizaciji, ki je strogo kulturna in se bavi izključno z vzgojnimi ter šolskimi problemi, ni prišlo do danes do nikakih nesoglasij in idejnih borb in nihče ni čutil potrebe zanesti vanjo kakih kulturnobojnih problemov in sporov, t. j. naša »Slovenska Šolska Matica«. Pač pa čutijo nekateri potrebo vzdržati in zanesti take boje v stanovsko organizacijo. Brez dvoma je pri prvi veliko težje hoditi ono pot in izvajati načela, ki ne zadevajo na odpor pri enem delu članstva, kot v stanovski organizaciji. Imamo pa pri nas tudi še druge institucije in organizacije, ki vršijo gotovo nacionalno kulturno misijo in so skupna last vseh Slovencev, ne da bi se kdo nad tem dejstvom spoditikal.

Radi naši »kulturoborci« zagovarjajo staro smer v stanovski organizaciji s tem, da se sklicujejo na kulturno in nacionalno delo, ki ga je slovensko učiteljstvo v preteklosti izvršilo. Tu je treba nekaj ugotoviti!

Positivno nacionalno in kulturno delo, ki ga je slovensko učiteljstvo v preteklosti izvršilo, ni zasluga strankarsko-politične smeri in vzgoje v stanovski organizaciji, ampak je sad nacionalnega idealizma slovenskega učiteljstva, ki se je kljub nacionalno razkrajajočim političnim geslom uveljavljal v narodu in organizaciji. Niso oni tovariši nositelji najlepših stanovskih tradicij, ki so stali v ospredju političnih bojev, ampak oni tihi, skromni, požrtvovalni delavci med narodom, ki so si s svojim požrtvovalnim delom na vzgojnem, kulturnem in gospodarskem polju ustvarili trajen spomenik med narodom, so ustvarili učiteljstvu oni ugled, kar ga danes med narodom uživa in reševali našo nacionalno čast. Ti so nam danes še vzor in takih učiteljev hočemo z

novi smerjo dati narodu! Od teh narodnih delavcev se bomo vedno učili, se jih s hvaležnostjo spominjali!

Nasprotno pa nam nihče ne vzame prepričanja, da je tisto plehko svobodomiselnost in naprednjakarstvo, ki je bilo preje le geslo organizacije in ki je učiteljstvo naravnost odvajalo od resnega kulturnega in nacionalnega dela, našemu stanu silno škodilo, ga odtujalo narodu in povzročilo, da smo neizmerno veliko svojih sil zapravljali v brezplodnem boju.

ANTON SKALA, Maribor:

Kulturno poslanstvo učiteljstva.

(Govor na zborovanju učiteljskega društva za Maribor dne 11. maja 1927 v narodnih Rušah pri Mariboru.)

(Dalje.)

Delo v prosvetnih društvih.

Vprašanje je zadnji čas na dnevnem redu, ali naša organizacija vnese v svoj program, ali naj se morda osnuje kakšna nova učiteljska organizacija, ki bi povdarjala, da dela za narodno in državno edinstvo? Jaz nisem ne za prvo in ne za drugo in proti obojemu iz enostavnega razloga, ker narodno prosvetno delo se mora vršiti med narodom, kjer poedini učitelj živi in deluje, ne pa tedaj in v onih središčih, kjer se učiteljstvo zbira, da razpravlja o svojih stanovsko političnih vprašanjih. Torišče za narodno prosvetno delo so podeželska prosvetna društva s svojimi programi in učitelji, ki svoj narod ljubi, tudi danes ne bo obračal hrbta društvom, ki si jih je za svoj kulturni napredek ustanovil narod s pomočjo učiteljev naših prednikov, ampak se bo z ljubeznijo posvečal društvencem življenju v krajih, kjer je že društvo, v krajih kjer ga še ni, pa bo poizkušal primerno društvo ustanoviti. V podeželskih društvih vzgaja učitelj narodno zavest s pesmijo, knjigo, godbo, predavanji in gledališkimi igrami. V podeželskih društvih pomaga svojemu narodu do kulturnega in gospodarskega napredka. Tu je mesto, kjer narodno zavestni učitelj z živo besedo utrjuje duhovne vezi med brati Slovenci, Hrvati in Srbi, kjer uči spoznavati našo novo ustanovljeno nacionalno državo, kjer seznanja ljudstvo z državnim gospodarstvom, zakonodajo, mednarodnimi odnošaji in drugimi socialnimi vprašanji.

V podeželskih društvih bo nar. zavestni učitelj opozarjal na skupni smoter, ki ga ima vse kulturno življenje. Vse premalo se še povdarja v naših društvih skupni smoter; društva se po večini zadovolje, da dosežejo krajevni uspeh, nekaj društveni egoizem se še vedno preočito kaže po naših društvih. Učitelj, ki vodi prosvetno delo, pa prav lahko kaže pri vsaki prireditvi, pri vsakem društvenem nastopu na skupni smoter, ki je: Vzgojiti naše ljudstvo v iskreni srčni kulturi, vzbuditi v njem zavest slovenstva, jugoslovenstva, vseslovenstva, dvigniti ga do pravega pojmovanja človečanstva. Le zavest skupnosti, skupnega dela, skupnih žrtev, skupnega

stremjenja bo dvigala vsa društva in privlela do skupnosti cilja. Treba je zavest skupnosti razviti tako, da se bodo društva zavedala, da pomeni uspeh kateregakoli društva, uspeh vseh društev in da je neuspeh poedinega, neuspeh vseh društev. Edino taka zavest skupnosti nas more privedi do največjih uspehov. Učitelj, narodno-prosvetno delavec bo moral torej iskati stikov med poedinimi društvi in pomagati zvezam kulturnih društev pri skupnih društvenih prireditvah.

Toliko o kulturnem delu učiteljstva v društvih. Ali naj vrše to delo vsi učitelji, ali le nekateri in kateri? Na to vprašanje si mora odgovoriti vsak sam. Treba je kakor za vsako tudi za to delo sposobnosti in volje. Pred vsem pa zavesti, da poedinec ne pomeni mnogo, da smo na zunaj vsi skupaj le enota, vsi vkup kot člani istega naroda in da naš narod vsled svoje maloštevilnosti težko pogreša tvornih sil svojih sinov in hčera.

Delo v pedagoških krožkih.

Tovarišice in tovariši, pa bo rekel kdo, saj je učiteljeva naloga predvsem v šoli, govorimo rajši o pedagoških nalogah učiteljstva in kakšno stališče je zavzelo napram njim sindikalno Udruženje?

Po pravilih mora Udruženje skrbeti za povzdigo šolstva po priznanih, sodobnih pedagoških načelih. Udruženje — to smo mi, mi vsi moramo torej skrbeti za povzdigo šolstva, kajti vodstvo Udruženja lahko le predloži na pristojnih mestih predloge, ki jih izdela učiteljstvo. Kdaj in o kakih prilikah pa naj učiteljstvo izdela predloge za izboljšanje šolstva in na kakšni osnovi?

Učiteljstvo se je v ta namen pričelo organizirati v pedagoških krožkih. Ideja pedagoških krožkov je lepa, dobra in potrebna. V teh krožkih učiteljstvo razpravlja o vseh pedagoških vprašanjih — to je o raznih vzgojnih principih, metodah, novih pedagoških pojavih, sploh o vsem pedagoškem delu v šoli, učilnici in delavnici. V pedagoških krožkih se da razpravljati na podlagi raziskovanj v šoli: zakaj tudi dobri vzgojni principi ne dovedejo vselej do zadovoljivih uspehov. Da se boriti proti šablonskemu delu v šoli, to je proti vzgoj-

LISTEK.

Prodiranje smisla za moderna reformna šolska stremjenja med članstvom UJU.

(Delovna šola.)

Opazam, da se zanimanje za moderne pojave v šolstvu v učiteljskih društvih UJU na Gorenjskem, ki sta prišli zadnji čas v prave roke, izdatno dviga.

V ta namen sem imel tudi jaz dne 9. t. m. na Jesenicah demonstracijo z otroci, pri kateri je bilo navzočih okrog 130 tovarišic(šev).

Kljub nekaterim gorečim zagovornikom novega poučevanja, je vendar nekaj tovarišev, ki so precej skeptični, kar je naravno, saj je utemeljeno to v zakonu vztrajnosti. Tudi jaz sem sprva, ko sem se seznanjal z novim učnim postopkom, v Nemčiji, Avstriji, Švici in Franciji, zmajeval z glavo. Kasneje sem se poglobil, preizkušal, študiral in naposled sem se prepričal, da se mora naša šola reformirati. Po isti poti gredo vsi oni, ki so sklenili, da se posvetijo moderni šoli. Nekaterniki so pri meni prvič videli, kako se reši novo poučevanje. Gotovo je, da se isti niso mogli takoj poglobiti v delo, ker sem obravnaval preveč predmetov v prekratnem času in je bilo okoli učencev zbranih tudi preveč gledalcev. Zato so nekateri ob tej priliki komaj izluščili nekaj pojmov.

Do poglobitve pa je še dolga pot. Treba je veliko premišljevanja in preizkušanj.

Opazil pa sem, da marsikdo iz kakega malenkostnega slučaja, kljub temu, da ne ve v kaki zvezi da je ta slučaj s celotnim šolskim delom, izvaja sklepe o novih metodah in načelih vzgoje.

To se je pripetilo tudi na zadnjem mojem demonstracijskem predavanju. Kot točko sem imel »S. Gregorčičevo slavnost«, ki so jo otroci sami priredili. Slavnosti so jako važna panoga v šoli. Samodelavnost, zavest skupnosti, skupni doživljaji, zbran material, veselje, tekmovanje, to vse silno osveži šolsko delo in vzbuja zanimanje za delo in umetniško uživanje. Ob izvajanju programa se naenkrat oglasi neki deček, katerega nastop ni bil predviden, z željo, naj se mu dovoli, da tudi on prečita pesem »Jeftejeva prisega«. Dovolili smo mu. Vsled primanjkovanja časa pa smo sklenili slavnost okrajšati. Ko je učence prečital polovico pesmi, sem mu predlagal, naj z izvajanjem preneha. Deklamator me pogleda z nerazumljivim pogledom, nato pa čita pesem kljub pozivu do konca. Ta dogodek je porabil nek poslušalec za očitek, da pri novem poučevanju trpi avtoriteta. Ker pa temelji njegova trditve na napačnih premisah, hočem ta slučaj javno raztolmačiti, o avtoriteti sami pa govoriti v prihodnji številki.

V mojem razredu (šestem) vodimo zajedniško življenje. Vsi za enega, eden za vse. Jaz sem tudi član zajednice, otroški prijatelj in svetovalec sem. Med seboj smo si popolnoma odkriti, zaupamo drug drugemu in vsi čutimo odgovornost za uspeh. Vsa učna snov se zajema iz otroškega okoliša in vsakokratni, posebno skupni doživljaji, nam služijo za pogon pri pouku. Veselje in ra-

dost vladata v razredu, življenje in resnica. Sirove manjre so redkejšje in redkejšje, otroci so samostojni in uvidevni. Za šolski red, ki smo ga sestavili, garantira izvoljeni odbor. Ni pa preveč nepriklj, ker smo bistvo šolskega reda vsi spoznali kot nujno oporo za svoje delovanje in ker je zasidran v raznih dogodkih, doživljajih, v prepričanju njegove potrebe. Glede mojih dečkov pa moram tudi omeniti, da se nahajajo v pred-oziroma v pubertetni dobi. To je doba, ki zahteva od nas veliko pozornosti. Dečki so precej občutljivi, nervozni, razvija se jim volja, čutijo osamljenost, branijo se pred svetom odraslih, hrepene po junaških delih, spomin jim slabi, hitro so utrujeni in zelo raztreseni. Vsakega poznam posebej, saj sem jih preizkusil s pomočjo psihotehničnih sredstev. Ne smem pozabiti povdarjati, da je deklamator »Jeftejeve prisega« najbolj izrazil tip nervoznega, odraslemu svetu upirajočega se dečka v razredu. Zato potrebuje najbolj nežne roke, da ga vodi.

Kakor vsak dogodek, tako se je tudi zgoraj opisani dogodek obravnaval v razredu. Spoznati je bilo treba, če je tovariš zagrešil kajznjivo dejanje — Debata. Prvi učenec: Ko je čital pesem, je mislil na to, da jo čita do konca. Drugi: Pred velikim številom poslušalcev bi se sramoval, če bi v sredini pesmi nehal. Tretji: Pravijo, da se je uprl. Tega ne verjamem. Upri bi se, če bi ne hotel čitati, ko bi mu ukazali. Četrty: Tovariš ima prav. Tako je. Tudi je bil ves zmeden in mislil je, da ga zato podimo z odra, ker slabo do naša. Konečno deklamator sam: Vsi ste dovolili, da prednašam deklamacijo. Veselje sem hotel napraviti razredu. Če bi prekinil,

bi me bilo sram, ker bi poslušalci mislili, da ne znam dalje, ter da smo se tako dogovorili. Mislim sem tudi, da mislite, da bi bil vesel, da prekinem. Zavedal pa sem se znanja in bil prepričan, da bo moje prednašanje razredu v čast... Sklep. Tovariša ne moremo kaznovati, pač pa mu naročamo, da je i dalje previdnejši pred javnostjo itd. — Da, življenje je v šoli in za življenje se deluje v šoli. Marsičesa se je deca zopet naučila in spoznala, česar bi sicer nikoli ne razumela. In, ali učiteljeva avtoriteta kaj trpi? Prav nič, učenci vse sami vodijo in njih volja k dobremu izhaja iz njih hotenja samega. Učitelja kot voditelja je se tem trdneje oklenijo in spoštujejo. Zato je razumljivo, da se šoli odrasla mladina zelo rada vrača v šolo. Dostikrat potrka kdo in prosi vstopa. Mudi se nekoliko časa v naši sredi, potem pa srečen zopet gre. Ko bodo ti ljudje odrasli, bodo najboljši zagovorniki šole.

Nujno svetujem tovarišem(icam), naj vzamejo v roke »Peg. zbornik« Slov. Šolske Matice za leto 1926. Tu najdejo razpravo Gustava Šiliha: Mladeniška doba. Dvakrat, trikrat je treba razpravo preštudirati, potem pa opazovati dejanja zaupane ti deca. Nov svet se ti odpre in srečen boš v nadaljnjih raziskovanjih. Na strani 158 pa te Anton Oster pouči, da je po sedanjih raziskovanjih tudi kljubovalnost le posledica kake bolezni, ki izgine, ko izgine vzrok. Proč te daš z bojaznijo. To bojazen raje zamenjajmo s temeljitejšimi psihološkimi študijami, kar bo nam in deci v korist. Tedaj bo vladalo v šoli veselje in ljubezen, ki sta krili k velikim dejanjem. Leo Pibovec.